

МОЛОДИЙ МІСЯЦЬ

Розділ перший

Якось одна жінка мені сказала, що лиш у Франції чверть мільйона листів щороку доставляють тим, хто вже помер.

Однак вона не згадала, що іноді від небіжчиків надходить відповідь.

Розділ другий

Вівторок, 10 серпня

Цей лист приніс вітер Рамадану. Я, звісно, тоді ще цього не знала. Париж у серпні стає вітряним виром із пилу, неначе крихітні дєрвіші гасають і метушаться узбіччями, лишаючи на обличчі й повіках маленькі іскристі піщинки, а сонце, оте сліпе білясте око, смалить так, що у всіх зникає апетит. У цей час місто майже вмирає, за винятком туристів і таких невдах, як ми, що не можуть дозволити собі поїхати у відпустку; від річки смєрдить, тині ніде немає, тож ти готовий на все, аби лише погуляти босоніж дєсь у полі або посидіти під деревом у лісі.

Звичайно ж, Ру добре знає, як воно бува. Ру взагалі не створений для життя в місті. Коли Розетта знуджена,

вона чинить всілякі капості; я ж роблю цукерки, котрі ніхто не купує, а Анук зазвичай годинами сидить в інтернет-кафе на вулиці Миру, спілкуючись зі своїми друзями у фейсбуці, або підіймається вгору до цвинтаря Монмартр, аби поспостерігати за безпритульними котами, що снують поміж оселями спочилих, коли сонце, мов гільйотина, опускається крізь пасма тіні донизу.

Анук уже п'ятнадцять. І куди тікає час? Він випарується, немов парфуми у флаконі, — хай як би щільно був закоркованим, а коли береш його, то бачиш на дні лише рештки духмяної рідини, хоча не так давно її там було багато.

Як ти, моя маленька Анук? Що коїться у твоєму дивному маленькому світі? Ти щаслива чи тебе щось бентежить? Чи, може, ти всім задоволена? Скільки ще днів нам відведено до моменту, коли ти назавжди полишиш мою орбіту, відлетівши у відкритий космос, як супутник-блукалець, та зникнувши серед зірок?

Такий потік думок не новий. Страх тінню слідував за мною відтоді, як народилась Анук, та цього літа він розрісся, випустивши жаский цвіт на цій спеці. Можливо, причиною стали дві мої матері — та, котру я втратила, і та, котру віднайшла чотири роки тому. А може, це через спогади про Зозі де л'Альба, викрадачку сердець, яка ледь не обвела мене круг пальця та показала, яким крихким може бути наше життя, як легко картковий будиночок може завалитися від найменшого подиху вітру.

П'ятнадцять років. *П'ятнадцять*. У її віці я вже об'їздила весь світ. Моя мати поступово вмирала. *Домом* для мене було будь-яке місце, де ми залишалися на ніч. На той час я ще не зустріла справжнього друга. А кохання скидалося на смолоскипи, що горять на терасах

кафе вночі; джерело швидкоплинного тепла; дотик; обличчя, що ледь-ледь проглядається у світлі вогню.

Анук, сподіваюся, буде іншою. Навіть зараз вона дуже вродлива, хоча зовсім цього не усвідомлює. Прийде час, і вона закохається. І що ж тоді буде з нами? Однак, я кажу собі, що в нас поки є час. Наразі єдиний хлопець у її житті — це друг Жан-Лу Рембо, з яким вона зазвичай нерозлучна, проте цього місяця йому довелося лягти в лікарню для чергової операції. Жан-Лу народився з вадою серця; Анук не любить говорити про це, та я можу зрозуміти її страх. Він дуже схожий на мій власний: неначе тінь, що все поглинає; відчуття плінності всього суцього.

Вона досі іноді згадує про Ланскне. Незважаючи на те що почувається доволі щасливою в Парижі, це місце здається їй радше тимчасовою зупинкою на досі незвіданому шляху, ніж домом, куди вона завжди повертатиметься. Звісно, наш плавучий будинок важко назвати домом — йому бракує переконливості бетону та каменю. А Анук із дивною ностальгією, властивою молодим людям, у рожевих барвах згадує нашу маленьку *chocolaterie*¹ навпроти церкви зі смугастою маркізою і намальованою вручну вивіскою. І в її очах проглядається сум, коли вона говорить про друзів, які там залишились; про Жанно Дру та Люка Клермона, про вулиці, де ніхто не боїться ходити вночі, і про вхідні двері, які ніколи не замикаються...

Мені не варто так хвилюватися, знаю. Моя маленька Анук дещо потайна, але, на відміну від багатьох своїх друзів, їй подобається товариство матері. У нас усе

¹ Шоколадна крамниця (фр.). (Тут і далі прим. перекл.)

гарзд. У нас ще добрі часи. Буває, ми залишаємось тільки вдвох, вмостившись у ліжку, з Пантуфлем, який ряботить туманною плямою в кутику мого ока, та екраном портативного телевізора, що мерехтить містичними образами на тлі затемнених вікон, а Розетта тим часом сидить на палубі з Ру, ловлячи зірки в тихій Сені.

Ру захопився батьківством. Я навіть не очікувала цього. Але Розетта — їй зараз вісім, і вона точна його копія, — здається, зуміла розкрити в Ру щось таке, чого ні Анук, ні я не могли знати. Справді, іноді я думаю, що вона більше належить Ру, ніж комусь іншому; у них є таємна мова — вигуків, гудків та свистків, — якою вони можуть спілкуватися годинами і яку ніхто інший не розуміє, навіть я.

Поза тим моя Розетта досі ні з ким не розмовляє, віддаючи перевагу мові жестів, яку вона освоїла ще зовсім маленькою і якою чудово володіє. Розетта любить малювання та математику; розв'язання sudoku на задній сторінці *Le Monde* займає у неї всього кілька хвилин, і вона може подумки додавати великі числа, навіть не записуючи їх на папері. Ми було спробували віддати її до школи, однак це взагалі не спрацювало. Тутешні школи надто великі й не пропонують особистого підходу для кожної дитини, тож навряд чи там би впоралися з таким особливим випадком, як Розетта. Саме тому Ру навчає її сам, і хоч його освітня програма дещо незвична, адже основний акцент він робить на мистецтві, вивченні пташиних голосів та іграх з числами, — це, здається, робить Розетту щасливою. У неї, звісно, немає друзів, окрім Бама, й іноді я ловлю її сповнений цікавості й дивної туги погляд на дітей, які повз нас ідуть до школи. Але в цілому Париж ставиться до нас добре, незважаючи

на всю свою байдужість, та інколи, особливо в такі дні, як цей, подібно до Анук та Розетти, я все ж ловлю себе на думці, що мені хочеться чогось більшого. Більшого, ніж човен на річці, від якої смердить; більшого, ніж місто, радше схоже на казан затхлого повітря; більшого, ніж цей ліс з веж і шпилів; більшого, ніж наш крихітний камбуз, де я роблю свої шоколадні цукерки.

Більшого. І знову слово. Яке ж воно оманливе. Ніби пожирач життя, котрому завжди мало; ніби та соломинка, що зламала спину верблюдові, вимагаючи — а чого, власне, саме?

Я вельми задоволена своїм життям. Я щаслива з чоловіком, якого люблю. А ще маю двох чудових доньок та роботу, якою мені й було призначено займатися. Вона не дозволяє жити на широку ногу, однак допомагає платити за причал, та й Ру радо береться за будь-які будівельні та теслярські роботи, щоб утримати нас чотирьох на плаву. Крім того, всі мої друзі з Монмартру завжди поруч: Аліса та Ніко, мадам Люзрон, Лоран з маленького кафе, художники Жан-Луї та Пополь. Зі мною поряд навіть моя мати, котру, як я гадала, втратила стільки років тому...

Чого ж іще хотіти?

Це почалося днями на камбузі. Я саме займалася трюфелями. У таку спеку безпечно робити лише їх: будь-які інші вироби ризикують зіпсуватися або від довгого зберігання в холодильнику, або ж від спеки, що пронизує буквально все. Для приготування трюфелів треба лише розігріти шоколадну глазур на плиті, злегка потопити її, додати спеції, ваніль і кардамон та дочекатися правильного моменту, перетворюючи простий кулінарний процес на акт домашньої магії.

То чого ще я могла бажати? Хіба що свіжого подиху вітру; легенького вітерцю, не більшого за поцілунок у потилицю, де моє волосся, зібране в неохайний вузол, уже починало пахнути літнім потом...

Лишень трохи свіжого вітру. А що? Хіба б він нашкодив?

І ось я закликала вітер. Трохи теплого грайливого вітру, який змушує котів вередувати та жене хмари небом.

*V'là l'bon vent, v'là l'joli vent,
V'là l'bon vent, ma mie m'appelle...¹*

Я попросила лише дещицю — легенького подиху вітру, від якого з'являється ледь помітний блиск, ніби усмішка в повітрі, що приносить із собою далекий аромат пилку, спецій та пряників. Єдине, чого справді хотіла, — це зчесати всі хмари з літнього неба та відчутти аромати інших місць у нашому далекому куточку світу.

V'là l'bon vent, v'là l'joli vent...

В одну мить на Лівому березі, неначе метелики, запурхали обгортки від солодоців, і грайливий вітерець смикнув за спідницю жінку, що якраз перетинала міст Мистецтв, мусульманку із затуленим *нікабом* обличчям, яких сьогодні було так багато в Парижі. Із-під її довгої чорної вуалі я на мить вгледіла інші кольори, і мені здалося, що бачу мерехтіння в пекучому повітрі, а тіні дерев, які сколихнув вітер, формували химерні абстрактні візерунки на запорошеній воді...

V'là l'bon vent, v'là l'joli vent...

¹ Ось дме добрий вітер, дме вітер ласкавий,
Ось дме добрий вітер, моє серденько кличе мене... (фр.).

Жінка глянула на мене з мосту. Я не бачила її обличчя; лише очі, густо підведені чорним, виднілися з-під *нікабу*. На мить здалося, що вона дивиться прямо на мене, тож я запитала себе, чи могли б ми бути знайомі. Я підняла руку й помахала їй. Між нами була Сена та аромат шоколаду, що долинав з відчиненого вікна камбуза.

Спробуй мене. Скуштуй. Я вже подумала, що жінка збирається помахати у відповідь. Однак її темні очі опустилися, й вона відвернулася, продовживши крокувати через міст. Безлика жінка в чорному одязі рушила назустріч вітру, принесеному Рамаданом.

Розділ третій

П'ятниця, 13 серпня

Листи від небіжчиків приходять не так уже й часто. Це був лист із Ланскне-су-Танн, радше навіть *листу листи*. Його доставили на нашу абонентську скриньку (звісно, плавучі будинки не отримують пошти), тож Ру забрав його дорогою по хліб, по який ходив щодня.

— Звичайний лист, — сказав він і знизав плечима. — Найімовірніше, нічого особливого.

Але той вітер дув цілий день та всю ніч, і ми ніколи йому не довіряли. Сьогодні він був поривистим і мінливим, викарбовуючи поверхню Сени дрібними нервовими брижами, схожими на коми. Розетта трохи вередувала, вправлялася в стрибках уздовж набережної та гралася з Бамом біля води. Бам — невидимий друг Розетти, хоча не завжди невидимий. Принаймні для нас. Ба навіть наші клієнти часом бачать його, особливо в такі дні, як цей. Буває, він спостерігає за нами з мосту